Bijlage

Participatiejournaal

Inhoudsopgave

Samenvatting 35

1. Inleiding 36

1.1 De energietransitie doen we samen 36

1.2 Waarom een participatiejournaal? 36

1.3 Leeswijzer 36

2. Doelen en aanpak 36

2.1 Doelen 36

2.2 Aanpak 36

3. Stakeholders 36

3.1 Inwoners 36

3.2 Woningcorporatie 36

3.3 Netbeheerder 36

3.4 Afdelingen gemeenten 36

4. Proces 37

5. Overzicht participatieactiviteiten 38

5.1 Kennismaking met de klankbordgroep (fase 1 t/m 3) 38

5.2 Routekaartsessie 1 met stakeholders (fase 1) 38

5.3 Opinienota (fase 3) 40

5.4 Enquête (fase 2) 41

5.5 Routekaartsessie 2 met alle betrokken stakeholders (fase 3) 42

5.6 Werksessie professionele stakeholders wijkprioritering en scenariokeuze (fase 3) 43

5.7 Separate klankbordgroep sessie 45

5.8 Definitieve concept Warmteprogramma 46

6. Het vervolg 46

Samenvatting

In dit participatiejournaal staat beschreven welke activiteiten er zijn ondernomen om belanghebbenden te betrekken bij het proces van het opstellen van het warmteprogramma voor gemeente Kampen. De gemeente heeft tijdens het proces inwoners, woningcorporaties en Enexis betrokken.

Het participatietraject liep van 1 december 2024 tot 13 oktober 2025 Er zijn verschillende activiteiten georganiseerd, zoals klankbordgroep bijeenkomsten, een enquête bijeenkomsten met professionele stakeholders, gemeenteambtenaren en bestuur. In onderstaande tabel staat een overzicht van de verschillende activiteiten.

Datum	Activiteit	Deelnemers
11-02-2025	Routekaartsessie 1	Beter Wonen deltaWonen 5 klankbordgroepleden
12-03-2025	Kennismaking met de klankbordgroep	8 klankbordgroepleden
Fase 2	Enquête onder inwoners	Respons onder inwoners: 36%
15-04-2025	Routekaartsessie 2	6 inwoners 2 vertegenwoordigers van huurverenigingen Enexis Beter Wonen
28-05-2025	Informatieavond opinienota	Gemeenteraad en geïnteresseerde inwoners
12-06-2025	Werksessie wijkprioritering en scenariokeuze	2 vertegenwoordigers van deltaWonen 1 van Beter Wonen 1 van Enexis
18-06-2025	Separate klankbordgroep sessie	4 klankbordgroepleden 2 van Bewonersraad Delta Wonen 1 van Huurdersvereniging groot IJsselmuiden
7/26-11-2025	Consultatie inwoners	32 reacties van inwoners via internetconsultatie, 4 reacties van de klankbordgroep en 1 reactie van een stichting.
26-11-2025	Wensen en bedenkingen	gemeenteraad

1. Inleiding

1.1 De energietransitie doen we samen

In 2019 stelde de gemeente Kampen de Transitievisie Warmte op. Hierin schetste de gemeente hoe zij aardgasvrij wordt. Nu wordt deze visie herzien in het warmteprogramma. Het warmteprogramma beschrijft per wijk op welke aardgasvrije oplossing er wordt overgegaan en bepaalt ook de wijkvolgorde waarin dit gebeurt. Om Kampen aardgasvrij te maken, is inzet van iedereen nodig. Zowel van de gemeente, de inwoners, de woningcorporaties, de netbeheerder alsnog vele andere partijen. Daarom is het warmteprogramma geschreven in samenwerking met al deze partijen en organisaties.

1.2 Waarom een participatiejournaal?

Dit participatiejournaal is het verslag van de participatie rondom het warmteprogramma van gemeente Kampen. Het doel van de participatie was: het laten meedenken van inwoners en andere betrokkenen over het aardgasvrij maken van Kampen. Het verslag beschrijft de opzet van de participatie en geeft een overzicht van alle activiteiten en opbrengsten. Dit verslag is bedoeld voor om de rol van participatie in het proces goed vast te leggen en te laten zien hoe de inwoners en andere betrokkenen meegenomen zijn in de planvorming.

1.3 Leeswijzer

Dit participatiejournaal bestaat uit de volgende onderdelen:

- Doelen en opzet van de participatie en communicatie (hoofdstuk 2);
- Betrokken stakeholders (hoofdstuk 3);
- Proces beschrijving (hoofdstuk4);
- Uitgevoerde participatieactiviteiten (hoofdstuk 5);
- Het vervolg (hoofdstuk 6);

2. Doelen en aanpak

2.1 Doelen

Het doel van de participatie was dat inwoners, professionele stakeholders en andere betrokkenen konden mee denken en adviseren over de inhoud en het proces van het warmteprogramma van Kampen.
De participatieactiviteiten hadden de volgende doelen:

- Zo breed mogelijk verkennen wat de wensen van de inwoners van Kampen zijn. Een brede verkenning betekent dat niemand is uitgesloten en iedereen welkom is om ideeën, wensen, zorgen, bezwaren en initiatieven kenbaar te maken;
- Verkennen van het draagvlak bij de woningcorporatie(s) en netbeheerder voor verschillende mogelijkheden voor toekomstig gebruik en bijpassende inrichting van de gebieden;
- Verkennen raakvlakken met andere gemeentelijke opgaven; zoals klimaatadaptatie, riolering, sociale domein etc.;
- Een bijdrage leveren aan het te maken warmteprogramma.

2.2 Aanpak

Meedenken kon op verschillende manieren. Zo waren er grootschalige oproepen om veel betrokkenen tegelijk te benaderen en om hun meningen te bevragen. Ook is er een klankbordgroep opgesteld om met een selecte groep meer de diepte in te gaan. Daarnaast zijn de professionele stakeholders ook nog één op één uitgevraagd naar hun wensen en eisen.

3. Stakeholders

3.1 Inwoners

Een belangrijk punt voor de participatie voor het warmteprogramma is het betrekken van inwoners. De plannen hebben namelijk direct invloed op de woonsituatie van de inwoners en zij moeten uiteindelijk de keuze maken voor een aardgasvrije techniek. De individuele technieken vinden volledig achter de voordeur plaats maar ook de warmtenetten staan of breken met de aansluitingen van inwoners.

3.2 Woningcorporatie

In Kampen zijn de woningcorporaties deltaWonen en Beter Wonen IJsselmuiden actief. Woningcorporaties hebben een belangrijke rol in de warmteplannen omdat zij veel woningen beheren. Ook bij warmtenetten kunnen zij een sleutelrol vervullen aangezien zij de zekerheid kunnen bieden dat veel woningen op een klein oppervlakte zich allemaal gaan aansluiten op een warmtenet.

3.3 Netbeheerder

In Kampen is de netbeheerder Enexis actief. De gemeente Kampen heeft al een goede relatie met de netbeheerder en regelmatig contact. De netbeheerder is van belang voor het warmteprogramma aangezien het net verzwaard moet worden als wijken overgaan op verwarmen op elektriciteit, bijvoorbeeld met de warmtepomp.

3.4 Afdelingen gemeenten

Het kernteam voor het opzetten van het warmteprogramma bestaat uit medewerkers van het team Energietransitie. Om rekening te houden met meerdere ontwikkelingen en doelstellingen binnen de gemeente en koppelkansen optimaal te benutten betrekken we ook andere afdeling van de gemeente. We betrekken participatiemedewerkers om mee te denken over de participatie tijdens het proces en voor het opstellen van de participatie- en communicatiestrategie. Medewerkers van het sociale domein worden betrokken voor de koppeling met energiearmoede en participatie. Medewerkers van klimaatadaptatie worden betrokken voor de koppeling met vergroening en rioolbeheer.

4. Proces

Om te komen tot het warmteprogramma zijn er zes verschillende fasen doorgelopen. In figuur 4.1 is voor iedere fase aangegeven welke participatie activiteiten en met welke betrokken doelgroepen er zijn georganiseerd.

In de eerste fase stonden kennismaking en het ophalen van informatie centraal. Wat betreft participatie is er een klankbordgroep opgericht. Hiervoor is een oproep gedaan aan alle inwoners van Kampen om deel te nemen. De gevormde klankbordgroep was uitgenodigd voor routekaartsessie 1, samen met de woningcorporaties, de netbeheerder en andere afdelingen van de gemeente.

De tweede fase had als doel om de vorm en de inhoud van het warmteprogramma te bepalen. Fase 2 begon met de gemeentebrede enquête waarin alle inwoners van Kampen werden gevraagd naar wat zij belangrijk vinden in de warmtetransitie. Daarnaast vonden in deze fase ook nog een avond met de klankbordgroep plaats en één-op-één gesprekken met de woningcorporatie en de netbeheerder.

In de derde fase is het warmteprogramma verder uitgewerkt. In routekaartsessie 2 kwamen weer de klankbordgroep, woningcorporaties, en netbeheerder samen om de voorkeurstechniek per wijk en de wijkprioritering verder aan te scherpen. Tevens is de Raad om opinie gevraagd ten behoeve van de bestuurlijke keuzes en uitgangspunten t.a.v. de wijkprioritering.
Vervolgens is in de vierde fase het concept-warmtprogramma geschreven. Hier hebben de netbeheerder en woningcorporaties hun feedback op kunnen geven.

Tenslotte is in fase 5 en 6 is het definitieve warmteprogramma opgesteld. Deze is gepresenteerd op een wijkbrede inwonersavond waar alle inwoners van Kampen voor waren uitgenodigd.

Doorlopend in het gehele proces is er per fase bestuurlijk-overleg geweest met de Wethouder om de voortgang en inzichten te bespreken.

Er zijn verschillende communicatiemiddelen toegepast tijdens het proces:
- Er is een oproep gedaan aan alle inwoners van Kampen om onderdeel te worden van de klankbordgroep en deel te nemen aan de bijeenkomsten;
- Deze oproep is gedeeld via de gratis weekkrant De Brug en via social media;
- Het proces van het Warmteprogramma staat beschreven op de website en is ook in De Brug en op social media gedeeld. Ook is het benoemd in de oproep voor de Klankbordvorming, dus ook op social media en in De Brug.

Fase 1: **Verkenning**	Fase 2: **Voorbereiden**	Fase 3: **Uitwerking**	Fase 4: **Toetsen en verfijnen**	Fase 5 en 6: **Vaststelling**
Doel Het startpunt bepalen en zorgen dat alle benodigde informatie en gegevens in het bezit zijn om het warmteprogramma uit te werken.	Doel Met alle opgehaalde kennis uit fase 1 bepalen hoe we het warmteprogramma gaan vormgeven.	Doel Toewerken naar een concept warmte-programma, met een eerste aanzet voor een gebiedsprioritering en een communicatie- en participatiestrategie.	Doel Komen tot een ontwerp warmteprogramma dat is getoetst bij de raad.	Doel Een definitief, gedragen warmte-programma dat voldoet aan de wettelijke eisen en dat vastgesteld kan worden door het college.
Participatie Activiteiten ■ Oproep voor klankbordgroep ■ Vormen klankbordgroep en kennismaking ■ Routekaartsessie 1 ■ Bestuurlijk overleg met de Wethouder	Participatie Activiteiten ■ Enquête ■ Klankbordgroep bijeenkomst ■ Eén-op-één meeting netbeheerder en woningcorporaties ■ Bestuurlijk overleg met de Wethouder	Participatie Activiteiten ■ Routekaartsessie 2 ■ Klankbordgroep sessie ■ Opiniërende nota ■ Bestuurlijk overleg met de Wethouder	Participatie Activiteiten ■ Klankbordgroep geeft feedback op het warmte-programma ■ Netbeheerder en woningcorporaties geven feedback op het warmte-programma ■ Bestuurlijk overleg met de Wethouder	Participatie Activiteiten ■ Bewonersavond ■ Bestuurlijk overleg met de Wethouder

Figuur 4.1. Proces en participatie activiteiten voor het warmteprogramma

5. Overzicht participatieactiviteiten

5.1 Kennismaking met de klankbordgroep (fase 1 t/m 3)

De eerste bijeenkomst met de klankbordgroep was op 12 maart 2025.
Er waren 8 van de 10 klankbordgroepleden aanwezig.

Doel
Het doel van deze klankbordgroep bijeenkomst was de onderlinge rolverdeling gedurende het participatieproces om tot een Warmteprogramma te komen gezamenlijk af te stemmen.

Verantwoordelijkheid gemeente
- Initiatief en regie in energietransitie
- Zorgt voor inwoners, bestaanszekerheid bevolking, continuïteit eerste levensbehoefte (energie)
- Voorlichting/communicatie: burgers betrekken bij transitie
- Politiek idealisme: beleidsrichting en onderbouwing (perspectief, tijdig handelen, tijdige besluitvorming) > vergezicht, problemen oplossen voor ze zich aandienen.
- Voor de markt (geen?) onaanvaardbare risico's nemen > Aanjaagfunctie
- Betrokkenheid voor individu/groep
- Enexis
- Voldoende capaciteit en leidingen
- Realistische prijs
- Betrouwbaarheid & leveringszekerheid
- Goede communicatie richting afnemers
- Zorgplicht
- Gecontracteerd vermogen reëel (stroom op contract versus afname biedt soms meer ruimte in het netwerk)
- Samenwerken met bewoners (bijvoorbeeld bij openbreken straten)

Woningcorporaties
- Goede communicatie richting bewoners
- Zorgplicht
- Betrouwbaar
- Voorbeeldfunctie richting inwoners & buurt plus aanjaagfunctie
- Voorbeeldfunctie (huurder betaalt kosten energie): vooruitlopen. Kunnen in bulk organiseren
- Financieel betrouwbaar rond huurverhogingen
- Huurders inspraak

Inwoners
- Uiteindelijk moeten inwoners het doen, meedoen
- Beslissen over de warmtetechniek in hun woning
- Betalen/investeren

Klankbordgroep
- Scherp houden en blijven
- Alert op tussentijdse ontwikkelingen
- Houd zaken begrijpelijk

Uitgangspunten
- Betrouwbaarheid (leveringszekerheid)
- Veiligheid
- Gezondheid
- En duurzaamheid overkoepelend

Vervolg afspraken
Met daarbij een bericht over relevante data:
- 15 april Tweede routekaartsessie, uitnodiging is al verstuurd
- Na 6 mei klankbordgroepavond.
- 15 mei Informatieavond voor de Raad, hier zullen we later meer informatie over geven 28 mei Opinie nota Commissie Ruimte (Raad), hier zullen we later meer informatie over geven

5.2 Routekaartsessie 1 met stakeholders (fase 1)

Op 11 februari vond de eerste routekaartsessie plaats op het gemeentehuis van Kampen. Hiervoor waren de netbeheerder, woningcorporaties, verschillende afdelingen van de gemeente en de klankbordgroep uitgenodigd. De sessie vond plaats van 13.00 tot 16.00 zodat de professionele stakeholders aanwezig konden zijn.

Bij de sessie was woningcorporatie Beter Wonen aanwezig (1 persoon), woningcorporatie deltaWonen (1 Persoon), 5 deelnemers van de klankbordgroep waren aanwezig, 7 gemeentemedewerkers (van het sociale domein, communicatie en klimaatadaptatie) en het kernteam van de gemeente was aanwezig (3 medewerkers energietransitie).
De sessie bestond uit drie delen: i) een voorstelrondje om elkaar te leren kennen; ii) een presentatie om iedereen op de hoogte te brengen van het warmteprogramma en het proces daarnaartoe; iii) het uitvragen van uitgangspunten en koppelkansen in een interactief gedeelte.

Doel
Het doel van deze bijeenkomst was het op de hoogte brengen van de professionele stakeholders en klankbordgroep van de stand van zaken rondom het warmteprogramma. Daarnaast wilden we de uitgangspunten voor het warmteprogramma van deze groep inzichtelijk krijgen en mogelijke koppelkansen in kaart brengen.

Werkvorm
In het interactieve gedeelte hebben we de gehele groep twee vragen voorgelegd, namelijk welke uitgangspunten zij belangrijk vinden en welke meekoppelkansen zij zien. Iedereen kon individueel antwoord geven op deze vraag door één of meerdere antwoorden te geven op een post-it. Deze post-its hebben we verzameld per groep (organisaties, gemeente en

klankbordgroep) en met de gehele groep nabesproken waarbij iedereen zijn of haar mening kon toelichten.

Resultaten
We hebben per groep (organisaties, gemeente en klankbordgroep) de wensen en uitgangspunten voor het warmteprogramma opgehaald. Daar kwamen de volgende resultaten uit naar voren:

- **Gemeente Kampen**

Figuur 5.1. Gewogen overzicht van uitgangspunten van gemeentemedewerkers

- **Organisaties (woningcorporaties, netbeheerder)**

Figuur 5.2. Gewogen overzicht van uitganspunten van organisaties

- **Klankbordgroep (inwoners)**

Figuur 5.3. Gewogen overzicht van uitgangspunten van de klankbordgroep

Verder zijn de volgende koppelkansen naar voren gekomen:
- Samenwerken met het sociale domein van de gemeente op het gebied van participatie en het betrekken van kwetsbare inwoners
- Koppeling maken met rioolbeheer wanneer de grond open moet voor een warmtenet
- Aansluiten bij duurzaamheidsinitiatieven uit de wijken
- Vergroenen van de wijken waardoor de koeltevraag afneemt
- Het bevorderen van sociale cohesie door een wijkgerichte aanpak
- Klimaatadaptatie
- Asbestsanering

Afspraken en vervolg
- Netbeheerder was verhinderd, deze zullen we separaat nog spreken
- Verdiepende overleggen gewenst met specifieke aandacht voor de verschillende doelgroepen
- Specifiek overleg gewenst met Netbeheerder en Woningbouwverenigingen
- Overleg met klankbordgroep verdiepen en vooruitplannen
- Communicatie opzetten op aanpak en proces Warmteprogramma
- Uitgangspunten in een opinienota voorleggen aan de raad

5.3 Opinienota (fase 3)

Namens het college is een opinienota opgesteld om input te vragen op de randvoorwaarden en uitgangspunten ten behoeve van de voorkeurstechniek en de wijkvolgorde in het warmteprogramma.

Op 15 mei was er een informatieavond voor de Raad van 19.30-20.30 in het Stadhuis Kampen. Deze was ook te volgen als inwoner.

Op 28 mei is de Opinienota besproken door de Commissie Ruimte (Raad), vanaf 19.30 in het Stadhuis Kampen. Ook hierbij was het mogelijk aanwezig te zijn als inwoners en ook om als inwoner te spreken.

Doel

Op basis van de participatie en bestaande kennis zijn vier uitgangspunten opgesteld, namelijk betaalbaarheid, haalbaarheid & continuïteit, duurzaam en schoon en ruimtelijke ordening. Door middel van de opinienota is de Raad gevraagd of i) zij het eens zijn met deze 4 uitgangspunten; ii) zij het eens zijn dat daarbij de eerste twee uitgangspunten (betaalbaar en haalbaar) het belangrijkste zijn; en iii) of de uitgangspunten 'energiearmoede' en/of 'cultureel erfgoed' ook toegevoegd moeten worden.

Resultaten

In de nota is aan de raad gevraagd zich uit te spreken over de uitgangspunten voor het bepalen van de wijkfasering in het Warmteprogramma. Aan de hand van vijf kernvragen gaven zij hun opinie:

- De commissieleden zijn het eens met de uitgangspunten uit het raadsvoorstel. Een aantal geeft extra uitgangspunten mee.
- De commissieleden kunnen de lijn van het college volgen om het uitgangspunt "energiearmoede" aan de uitgangspunten die uit de participatie komen toe te voegen. Daarbij geven ze onder andere mee dat kwetsbare inwoners beschermd moeten worden, innovaties tijd kosten en dat de focus op wijkniveau belangrijk is. Op de vraag of wijken met een relatief hoge aanwezigheid van energiearmoede dan eerder of later in de planning aangepakt worden, daarover wordt voornamelijk gezegd dat dat lastig is om af te wegen.
- Een aantal commissieleden kan de lijn van het college volgen om het uitgangspunt "cultureel erfgoed" aan de uitgangspunten die uit de participatie komen toe te voegen. Een aantal geeft aan het college mee dat het vraagt om realistisch maatwerk, terughoudend zijn met het toevoegen van dit uitgangspunt of dat het geen prioriteit heeft.
- De meerderheid van de commissieleden vindt de uitgangspunten 1) betaalbaarheid en 2) haalbaarheid en continuïteit het zwaarst wegen. Aandachtspunten die zijn meegegeven gaan onder andere over kansen die zich

mogelijkheid voordoen vanwege voortschrijdende techniek, alertheid en eigen toegevoegde noodzakelijkheid.
- Overige aandachtspunten die aan het college worden meegegeven gaan onder andere over goede communicatie en participatie, innovatie/techniek, eigen initiatief van burgers en realistisch plannen.

De uitkomsten van de bespreking van deze opinienota worden meegenomen door het college in de uitwerking van het Warmteprogramma. De raad krijgt via een voorhangprocedure (wensen en bedenking procedure) nog de mogelijkheid om het ontwerpbesluit voor het Warmteprogramma te amenderen. Na de vaststelling van het Warmteprogramma door het college volgt de uitvoering middels een Wijkuitvoeringsplan. De wijkuitvoeringsplannen worden vertaald naar een wijziging van het Omgevingsplan, vast te stellen door de raad

5.4 Enquête (fase 2)

Er is een enquête uitgezet voor alle inwoners van gemeente Kampen. In de enquête werden de inwoners gevraagd of ze op de hoogte zijn van de warmtetransitie in de gemeente, waar de gemeente rekening mee dient te houden in de keuze voor aardgasvrije technieken en de wijkprioritering en naar de achtergrondsituatie waaronder de woonsituatie en huidige manier van verwarmen. Inwoners konden antwoord geven op verschillende stellingen over kennis, houding en zorgen over de warmtetransitie in Kampen.

Doel

Het doel van de enquête was om alle inwoners de mogelijkheid te geven om hun wensen en uitgangspunten voor het warmteprogramma kenbaar te maken. Deze inzichten zijn meegenomen in de keuze voor aardgasvrije technieken en de wijkvolgorde. Ook vormde deze enquête nog een extra oproep om deel te nemen aan de klankbordgroep.

Resultaten

De resultaten van de enquête staan uitgewerkt in het Rapport Onderzoek Warmtetransitie. In deze paragraaf worden de resultaten beknopt beschreven.

In totaal hebben 895 inwoners aan het onderzoek meegewerkt. Van de 1986 aangeschreven panelleden hebben 713 de vragenlijst ingevuld. Dit komt neer op een respons van 36%. Daarnaast hebben 182 inwoners de vragenlijst ingevuld via de berichtgeving in de krant of op social media.

Kennis

Ruim een kwart van de respondenten zegt op de hoogte te zijn van de plannen van de gemeente om woningen aardgasvrij te maken. De helft is dat echter niet. De gemeente kan nog een slag slaan met het informeren van haar inwoners en het vergroten van de bewustwording rondom de warmtetransitie.
Berichtgeving via e-mail, de website van Kampen en de plaatselijke krant hebben de voorkeur onder inwoners.

Belang en betrokkenheid

De helft van de respondenten antwoordt bevestigend op de stelling ‘ik vind de warmtetransitie belangrijk’. Meer dan negen op de tien respondenten vindt het belangrijk dat inwoners bij keuzes over aardgasvrije warmte worden betrokken. Dit is een belangrijk aanknopingspunt voor de communicatie- en participatiestrategie rondom de warmtetransitie en bevestigt dat de visie die de gemeente ingeslagen is overeenkomt met de wensen van de bewoners. We willen namelijk inzetten op het actief betrekken van inwoners en professionele stakeholders bij het proces om elkaars inzichten en kennis te benutten op weg naar een aardgasvrij Kampen.

Zorgen

Met stip op 1 benoemt meer dan de helft van de respondenten de kosten als grootste uitdaging bij het overstappen naar een aardgasvrije warmtevoorziening. Daarnaast geeft meer dan de helft van de respondenten aan zich zorgen te maken over wat de warmtetransitie voor hem of haar inhoudt. Hieruit blijkt het belang voor een informerende gemeente die haar inwoners op de hoogte brengt en voorbereid op wat er te wachten staat. Wie heeft welke rollen en verantwoordelijkheid? Dat gaan we meenemen in de communicatie- en participatiestrategie.
Prioritering aardgasvrije wijken
Via een open vraag hebben de respondenten aangegeven wat belangrijke pijlers zijn waar de gemeente rekening mee moet houden bij de keuze voor wijken/dorpen die als eerste aardgasvrij worden. De onderdelen betaalbaarheid en kosten, de staat van woningen in een gebied, het energieverbruik van een gebied, of er wel of geen bestaande initiatieven zijn, draagvlak onder bewoners en energiearmoede komen naar voren. Goede communicatie en ondersteuning is een overkoepelend aspect dat belangrijk gevonden wordt.

5.5 Routekaartsessie 2 met alle betrokken stakeholders (fase 3)

Op 15 april vond de tweede routekaartsessie plaats in het WerkCafé op de Gildestraat in Kampen. Hiervoor waren de netbeheerder, woningcorporaties, verschillende afdelingen van de gemeente en de klankbordgroep uitgenodigd. De sessie vond plaats van 13.00 tot 16.00 zodat de professionele stakeholders aanwezig konden zijn.

Er waren in totaal 17 aanwezigen, waarvan 6 inwoners, 2 vertegenwoordigers van huurverenigingen, 7 gemeentemedewerkers (van het sociale domein, klimaatadaptatie, communicatie, erfgoed) en 2 professionele stakeholders (van Enexis en Beter Wonen). deltaWonen was afwezig wegens ziekte.

De sessie bestond uit drie delen: i) een korte herhaling van wat een warmteprogramma is en hoe het proces er naar toe er uit ziet; ii) een toelichting op de technische voorkeur per wijk en voorlopige uitgangspunten; iii) het uitvragen van de reactie op de voorkeurstechniek per wijk en de uitgangspunten voor de communicatie- en participatiestrategie in een interactief gedeelte.

Doel

Het doel van deze sessie was het delen van de resultaten van de technische analyse en het ophalen van reacties en aanvullende inzichten hierop. Daarnaast is aan de klankbordgroep en gemeentemedewerkers ook middels verschillende vragen richting gevraagd voor de communicatie- en participatiestrategie.

Werkvorm

Voor routekaartsessie 2 verdeelden we de groep in twee groepen. Eén groep bestaande uit de 'professionele stakeholders', namelijk de woningcorporaties en netbeheerder. Met deze groep werd middels vragen en gezamenlijk overleg bepaald of het conceptvoorstel met de voorkeurstechniek per wijk verenigbaar is met het eigen beleid en plannen van de stakeholders. De andere groep bestond uit de deelnemers van de klankbordgroep, de vertegenwoordigers van de huurdersverenigingen en de gemeentemedewerkers. Zij gingen uiteen in groepjes van 4-5, waarbij de verschillende organisaties goed verdeeld werden. Er werden concrete vragen gesteld over drie thema's, namelijk de concept voorkeurstechniek per wijk, de koppeling van het warmteprogramma naar het wijkuitvoeringsprogramma en de communicatie- en participatiestrategie. De groepjes konden onderling discussiëren over deze vragen en hun adviezen en vragen opschrijven op post-its. Deze post-its hebben we verzameld en nabesproken.

Resultaten

De sfeer tijdens de sessie was goed. Vanuit de klankbordgroep waren er een hoop bekende deelnemers die ook aanwezig waren bij de eerste routekaartsessie. Daarnaast was nog één nieuw lid van de klankbordgroep aangesloten. Naar aanleiding van een opmerking van Beter Wonen in routekaartsessie 1, waren voor routekaartsessie 2 ook de huurdersverenigingen uitgenodigd. Er waren 2 vertegenwoordigers van huurdersverenigingen aanwezig. Zij waren positief dat ze waren uitgenodigd en worden een volgende keer graag vanaf het begin betrokken.
De positieve sfeer kan ook worden teruggezien in de actieve bijdrage van alle deelnemers en de vele punten die we hebben kunnen ophalen. Deze punten staan hieronder uitgeschreven, verdeeld over de twee verschillende groepen en per thema:

Verdieping Enexis en Beter Wonen

- Alle huizen na 2000 worden all-electric;
- Wijkaanpak goed afstemmen met netbeheerder om direct de juiste netverzwaring in de juiste planning te zetten (vastleggen in buurtanalyse van Enexis);
- Mogelijk is er een knelpunt in de verduurzamingsaanpak van het vastgoed van Beter Wonen ten opzichte van een wijkgerichte verduurzaming vanuit het warmteprogramma (Beter Wonen heeft een verduurzamingsprogramma op labels en niet op wijk);
- deltaWonen heeft een gelijkwaardige aanpak als wijkaanpak alleen waren afwezig. Er volgt nog een apart overleg met deltaWonen.

Verdieping klankbordgroep en gemeentemedewerkers

Voorkeurstechniek per wijk

- De CBS wijkindeling is misschien niet overal even logisch. Beter kunnen deelgebieden met dezelfde bouwjaren aangehouden worden. Bijvoorbeeld Hanzewijk en Greente;
- Voorkom ongewenste ontwikkelingen (zoals de houtkachel);
- In het buitengebied is juist ruimte zat voor buitenunit e.d. in plaats van hybride;
- Niet starten met de hybride wijken. Deze oplossing is tijdelijk. Begin met wijken waar direct een duurzame oplossing geboden kan worden;
- De all-electric gebieden komen niet overal overeen met de planning van Enexis. Bijvoorbeeld de Maten is all-electric maar netverzwaring is daar pas in 2036;
- Het tijdspad naar aardgasvrij zal per inwoner verschillen, hier dient rekening mee gehouden te worden;
- Zo lang mogelijk wachten met de binnenstad omdat er over 10 jaar meer opties zijn en nieuwere technieken;
- Communiceren op woningtype en passende oplossingen aandragen voor monumenten, appartementen en beschermd stadsgezicht.

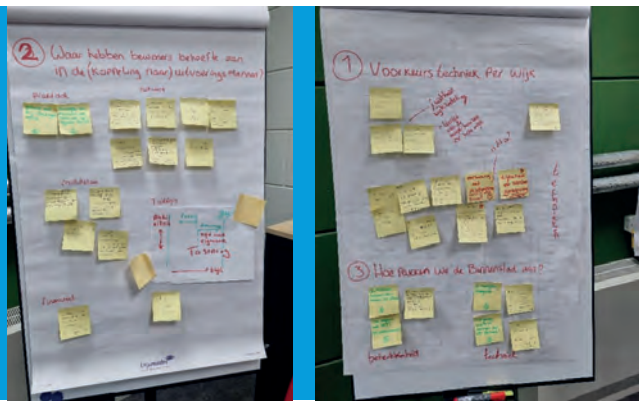
Koppeling naar wijkuitvoeringsplannen

- Duidelijke communicatie over breekwerk en openliggende straten;
- Zorg voor een sterk netwerk in de wijk waardoor meer inwoners betrokken worden (bijvoorbeeld verhuurders die huurders op de hoogte stellen, het betrekken van

thuiszorginstanties in de communicatie;
- Voor landelijk gebied communiceren op woningtype in plaats van per wijk;
- Maak gebruik van storytelling in het uitdragen van het belang;
- Evenement of markt met verschillende technieken zodat deze zichtbaarder worden;
- Warmtekrant per wijk of per brief;
- Vragen om respons op brieven of aanwezigheid bij sessies. Bij afwezigheid volgt uiteindelijk een huisbezoek om te zorgen dat iedereen echt bereikt is;
- Speciale bijeenkomst voor huurders;
- Wie betaalt nieuwe pannen, vloeren, verf, etc. als je weinig te besteden hebt?

Communicatie- en participatiestrategie

- Het moet luchtig zijn en niet te technisch;
- Verwijzen naar Milieucentraal;
- Vertel waarom het moet gebeuren;
- Flyeren met QR naar filmpje op social media. Ontwerpen samen met MEE zodat ook licht verstandelijk beperkten dit snappen;
- Flyer/envelop attractiever dan standaard brief van de gemeente;
- Gemeente moet nu al vertellen in de Brug wat de warmtetransitie is. Langzamerhand steeds meer informatie delen;
- Kijk op Kampen, mijn overheid, website gemeente, regio TV, social media;
- Pagina in de Brug met de wet en het 'waarom' goed weergegeven. Voordelen benoemen voor korte en lange termijn;
- In de buurtapp groepen sleutelpersonen per straat vinden;
- Betrek de wijkverengingen;
- Warmtebuurtfeest met springkussen en ijsjes.

Figuur 6.5. Post-its werden geplakt bij de bijbehorende thema's

Afspraken en vervolg

De uitkomsten uit de sessie nemen we mee in verder verwerken van warmteprogramma en de communicatie- en participatiestrategie. In de volgende klankbordgroepbijeenkomst laten we dit zien in de vorm van de aangepaste wijkvolgorde en voorkeurstechniek. Hier kan dan in de algemene feedbackronde nog feedback opgegeven worden. Met professionele stakeholders is afgesproken voor een vervolgafspraak om per wijk door te lopen en gezamenlijk te bepalen wat de voorkeurstechniek is. Deze afspraak staat gepland op 14 mei.

5.6 Werksessie professionele stakeholders wijkprioritering en scenariokeuze (fase 3)

Stakeholderoverleg 12 juni 2025

Op 12 juni 2025 vond een stakeholderoverleg plaats, waar in totaal zeven aanwezigen bij elkaar kwamen. Onder de aanwezigen waren twee vertegenwoordigers van deltaWonen, één van Beter Wonen, één van Enexis en drie personen van de gemeente.

Tijdens deze bijeenkomst werd er een toelichting gegeven op de uitgewerkte scenario's. Drie verschillende scenario's zijn gepresenteerd:

- Scenario 1: "Kampen Neutraal"
  - In dit scenario zijn erfgoed en energiearmoede niet meegenomen.
- Scenario 2: "Kampense uitgangspunten"
  - Dit scenario legt de nadruk op betaalbaarheid en haalbaarheid.
- Scenario 3: "Kampen bestuurlijk"

Hierbij zijn de nummers 1 t/m 5 bepaald, waarna de focus lag op betaalbaarheid en haalbaarheid.

Na de presentatie van de scenario's gaven alle partijen aan zich het beste te kunnen vinden in het scenario "Bestuurlijk Kampen".

Toelichting keuze en motivatie voorkeurs scenario

Dit scenario sluit aan bij de opinie vanuit de Raad; waarin naast Betaalbaarheid en Haalbaarheid eveneens Energiearmoede en Erfgoed worden meegenomen. De professionele stakeholders zijn hiermee ook akkoord, indien rekening wordt gehouden met de bestaande planning van Enexis, Beter Wonen en deltaWonen tot en met 2027.

In dit scenario wordt recht gedaan aan het voornemen de warmtetransitie te versnellen en CO_2-uitstoot te reduceren. Zonder daarbij voldoende aandacht te verliezen voor alle inwoners, zowel woningeigenaren als huurder. Tevens is er in dit scenario specifieke aandacht voor kwetsbare groepen; zoals o.a. inwoners met energiearmoede. Dit door de wijkprioritering samen te laten verlopen met de wijkgerichte ondersteuning aan deze groep vanuit het sociale domein. Erfgoed vraagt om extra

maatwerk en doorlooptijd voor onderzoek naar duurzame alternatieven. Ook daar wordt in dit scenario voldoende rekening mee gehouden.

Governance

De gemeente neemt de regierol in de warmte transitie, deze regie rol wordt in het warmteprogramma uitgeschreven. Deze regierol wordt vooraf ook afgestemd met de stakeholders, zodat er overeenstemming is in de samenwerking en wederzijdse verwachtingen tijdens de implementatie-fase. In het warmteprogramma wordt de wijze en mate van communicatie over het warmteprogramma en de implementatie daarvan beschreven. Daarnaast wordt het proces en de mate van participatie in het warmteprogramma beschreven bij de wijkgerichte aanpak. Inwoners en stakeholders zijn zo goed op de hoogte van de wijze van samenwerking bij de implementatie van het warmteprogramma en bij de start van de wijk gerichte aanpak. Tevens is daarbij aandacht voor de verschillende behoeften van de stakeholders. We geven de inwoners duidelijkheid over wanneer en middels welk proces er gezamenlijk toegewerkt wordt naar een wijkuitvoeringsplan, de woningcorporaties hebben behoefte aan het vaststellen van een einddatum (aanwijzing, aardgasvrij) en de netbeheerder heeft behoefte aan wanneer in een bepaalde wijk gestart gaat worden met een prognose op voortgang door de jaren heen.

Vervolg afspraken

In het warmte programma wordt vastgelegd hoe de gemeente vanuit haar regierol de implementatie van het warmteprogramma gaat faciliteren. Dit proces zal worden afgestemd en gezamenlijk worden vormgegeven met de professionele stakeholders.

De wijkgerichte proces aanpak zal eveneens in het warmteprogramma worden vastgelegd. Hierin zal worden opgenomen, welke mate van participatie de gemeente gaat voeren met al haar stakeholders. Bij de start van een wijk, zal er een plan van aanpak opgesteld worden met alle stakeholders. Hierin worden minimaal opgenomen een beschrijving van het proces om tot een wijkuitvoeringsplan te komen, welke planning voor het proces om tot een WUP genomen gaat worden en welke periode voor de realisatie voorzien gaat worden, inclusief het wel of niet opnemen van de aanwijsbevoegdheid en zo ja over welke periode.
Dit wijk specifieke plan van aanpak zal bij bestuurlijk worden vastgesteld; met het bestuur, of gemandateerde vertegenwoordigers.

5.7 Separate klankbordgroep sessie

We zijn op 18 juni in een klein groepje samengekomen, een aantal mensen was al op vakantie/in het buitenland.
Vier mensen waren er namens de klankbordgroep, maar er waren ook nieuwe gezichten. De drie vertegenwoordigers van de huurders waren ook aanwezig; twee namens Bewonersraad Delta Wonen en een namens Huurdersvereniging groot IJsselmuiden.

Wat is er besproken?
Kim licht de uitkomsten van de vragenlijst toe. Een aantal vragen en opmerkingen hierbij:

- De gemeente zoekt uit wat het verschil is in de antwoorden tussen huurders en woningeigenaren. Ook wordt nog genoemd dat het interessant is om te zien wat het verschil is tussen oudere huurders (die waarschijnlijk niet meer willen verkassen) versus jongere huurders. Het is niet zeker dat we die informatie uit de vragenlijst kunnen halen.
- De gemeente zoekt uit hoe de groep qua leeftijd is opgebouwd die denken meer dan 15 jaar nodig te hebben om over te stappen op een aardgasvrije warmtetechniek.
- Als het gaat om communicatie: artikelen die naar de Brug worden gestuurd, ook sturen naar de huurdersvereniging/bewonersraad. Dan kunnen ze zorgen dat het ook op hun websites komt. > Nemen we mee als in onze communicatiestrategie

Ramon licht toe wat er de afgelopen tijd is gebeurd rondom het vaststellen van de uitgangspunten:

- Informatie verzameld via technische data-analyse en bij inwoners en professionele stakeholders (woningcorporaties en Enexis) via een vragenlijst, klankbordgroep en routekaartsessies.
- Informatieavond Raad op 15 mei en bespreking van de opinienota in de Raad op 28 mei

We zijn nu bezig met: wat betekenen die uitgangspunten voor de wijkfasering en duurzame oplossingen? Hier gaan de aanwezigen zelf ook mee aan de slag.
De komende tijd gaan we het warmteprogramma opstellen en organiseren we een brede bewonersavond voor alle inwoners. Mary geeft aan dat het belangrijk is om deze bewonersavond ook aandacht te hebben voor huurders. Ook graag de huurdersvereniging en bewonersraad uitnodigen.

Ramon licht de uitgangspunten voor het warmteprogramma toe. En wat dat betekent voor de wijkfasering. Vragen en opmerkingen hierbij:

- Er wordt in het uitgangspunt 'betaalbaar' gesproken over een termijn van 30 jaar. Waarom 30 jaar? Dit is een reguliere termijn (vanwege bijvoorbeeld afschrijfkosten). En het gaat over totale kosten. Dit wordt ook wel TCO = Total Cost of Ownership genoemd.
- Zijn er energielabels in de binnenstad? De verplichting voor een energielabel bestaat niet voor monumenten. Voor panden die deel uitmaken van een beschermd stads- of dorpsgezicht maar zelf geen monumentale status hebben, is een energielabel wel verplicht.
- De bouwjarenaanpak voor woningen ná 2000 wordt gezien als een logische aanpak. Men kan dan uitgaan van een natuurlijk moment om over te stappen. Zoals wanneer de cv-ketel vervangen moet worden of als het glas vervangen moet worden. Wél belangrijk om deze eigenaren van goede informatie te voorzien, op tijd.

In twee groepen oefenen we met het maken van een volgorde van een aantal wijken en gebieden in de gemeente Kampen. Conclusie daaruit is dat het een complex verhaal is. Voor een aantal wijken (zoals Stationskwartier) is het wel duidelijk. Maar voor een heel aantal andere wijken is het lastig om te bepalen wat je ermee moet en wanneer dat dan moet.

Vragenlijst
Het rapport van de vragenlijst is besproken, maar kan niet 1-op-1 worden gedeeld op dit moment. Deze gaat eerst nog naar het college. Bijna 600 respondenten hebben ook een e-mailadres achtergelaten en hebben aangegeven op de hoogte gehouden te willen worden, zodra we hier vervolg aan geven zullen we jullie ook mailen.

Er waren een paar specifieke vragen gesteld, hiervoor ben ik in de cijfers gedoken. Vriendelijk verzoek deze uitkomsten niet verder te delen.

Ik heb wel even gekeken naar de uitkomsten voor huurders met betrekking tot de vraag:

Welke aardgasvrije warmtevoorziening voor uw woning heeft uw voorkeur?
Hier zien we dat veel meer huurders het niet weten.

	Huurders	Alle respondenten
Warmtenet	5%	6%
Elektrische warmtepomp	22%	25%
Hybride warmtepomp met biogas	7%	14%
Anders, namelijk ...	17%	38%
Weet ik niet	48%	16%

Bij "anders, namelijk" zijn de antwoorden heel divers. Er zijn een aantal die aardgas willen behouden, maar ook antwoorden waarmee zorgen worden geuit.
Een paar antwoorden die opvallen:

- Woningbouw heeft geconstateerd dat mijn woning niet van het gas af kan
- Iets wat het minst geluidsoverlast geeft, ik heb last van

laagfrequent geluid > Zie site Stichting Laagfrequent geluid.
- Haalbaarheid: netwerkcapaciteit, bewezen technieken (dit soort reacties geven woningeigenaren ook)

Van de inwoners die aangaven meer dan 15 jaar nodig te hebben zijn de meeste mensen tussen de 50 & 64 jaar. Uit deze resultaten blijkt dus niet dat ouderen denken dat ze meer tijd nodig hebben. Ik zou op dit moment geen verdere conclusies willen trekken over een relatie tussen leeftijd en tijd die inwoners denken nodig te hebben.

Leeftijd	% dat denk meer dan 15 jaar nodig te hebben	Verdeling alle respondenten
18 – 34 jaar	7%	7%
35 – 49 jaar	23%	21%
50 – 64 jaar	39%	32%
65 – 79 jaar	28%	36%
80 jaar of ouder	3%	4%

5.8 Definitieve concept Warmteprogramma

Het Warmteprogramma heeft van 7 tot en met 26 november ter inzage gelegen. Inwoners konden via internetconsultatie hun reacties geven. In de Klimaatweek van 10-15 november was er een kleine expositie in de Stadskazerne over het Warmteprogramma. Mensen konden daar hun reacties achterlaten. Ook was er op de website van de gemeente Kampen de mogelijkheid om een reactie te geven. Inwoners zijn via De Brug en sociale media geïnformeerd over de mogelijkheden om te reageren. 32 inwoners hebben hun reactie gegeven op het Warmteprogramma. Uit de reacties van de inwoners zijn geen aanpassingen van het Warmteprogramma gekomen. Wel zijn er belangrijke aandachtspunten voor het participatieproces en communicatie voor komende jaren uit opgehaald.
Er één brief binnengekomen van een stichting in de gemeente Kampen. Dat heeft niet geleid tot tekstuele aanpassingen in het Warmteprogramma. Wel gaan we verder in gesprek om te kijken of we bij de herijking van het Warmteprogramma over vijf jaar, aanpassingen moeten doen.
De klankbordgroep kon al vanaf vanaf 29 oktober 2025 hun reactie geven op het definitieve concept. Vier klankbordgroepleden hebben feedback gegeven. Naar aanleiding van de opmerkingen is een aantal begrippen verder toegelicht en taalfouten aangepast.
Op 26 november heeft de gemeenteraad in de Commissie Ruimte hun wensen en bedenkingen meegegeven aan het college van B&W. Naar aanleiding hiervan is een aantal onderwerpen verder toegelicht en uitgewerkt.

6. Het vervolg

Uit de afgenomen enquête blijkt dat er een groeiende behoefte is aan een informerende overheid die haar inwoners op de hoogte brengt en hen voorbereidt op wat er te wachten staat. Het is belangrijk om duidelijk te maken wie welke rollen en verantwoordelijkheden heeft; dit zal worden meegenomen in de communicatie- en participatiestrategie.
Daarnaast bleek de kennis over de plannen van de gemeente beperkt tot slechts een kwart van de respondenten. Om deze kloof te dichten, zal de gemeente zorgen voor een open en transparante communicatie over de plannen rondom de warmtetransitie. Het warmteprogramma vormt daarbij een eerste stap.
Inwoners willen graag betrokken worden bij de warmtetransitie, en de gemeente is hier blij mee. Wij streven ernaar om inwoners actief te betrekken bij het proces, zodat elkaars inzichten optimaal kunnen worden benut.
Vervolg afspraken zijn vastgelegd in het Warmteprogramma in Hoofdstuk 5 participatie en in hoofdstuk 6 monitoring.